

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2552

Vol.2 No.2 July-December 2009

ผลของสินปูร์ไวน่า หอยแมลงภู่ และเปลือกหุ้ง ต่อการเจริญเติบโต การเกิดสีผิวและสีเนื้อของปลาดุกน้ำ กัญชง

Effect of Spirulina, Green Mussel and Shrimp shell for the Growth and Color Improvement Skin and Flesh Fish of Hybrid Clarias Catfish (*Clarias macrocephalus* x *Clarias gariepinus*)

นรุณดา อัศวากนณ์^{1*} และวรพงษ์ อัศวากนณ์²

Naruemon Usawakesmanee^{1*} and Worapong Usawakesmanee²

รองศาสตราจารย์ ศศิพัฒน์ ใจบักการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา 90000

¹อาจารย์ พัฒนาศานต์ ใจบักการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ศูนย์ ต.หนองโพ จ.สงขลา 90110

¹Associate Professor Faculty of Agricultural Technology, Songkhla Rajabhat University, Muang, Songkhla 90000.

²Lecturer Faculty of Agro-Industry, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla 90110.

ที่พำนักประจำสำนักงาน : โทรศัพท์ 089-1986520 แล็ป E-mail address : usawakesmanee@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาผลของสินปูร์ไวน่า หอยแมลงภู่ และเปลือกหุ้ง ต่อการเจริญเติบโต การเกิดสีผิวและสีเนื้อของปลาดุกน้ำ กัญชงขนาด 2-3 กรัม โดยทดลองกับอาหาร 3 สูตร ประกอบด้วย สูตรที่ 1 ใช้สินปูร์ไวน่า สูตรที่ 2 ใช้หอยแมลงภู่ และสูตรที่ 3 ใช้เปลือกหุ้ง เป็นวัตถุดิบผสมในอาหารทดลอง สูตรที่ 1 ให้สีผิวเข้ม คือ 33.02 % และ 386.84 กิโลแคลอรี่ ต่ออาหาร 1 กิโลกรัม เพื่อศึกษาชนิดของวัตถุดิบอาหารที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต และแหล่งของสาร trophinoides ต่อการปรับสีผิวและสีเนื้อของปลาดุกน้ำ กัญชง จากการศึกษาพบว่า ปลาดุกน้ำ กัญชงที่ได้รับอาหารทดลองจากสูตรที่ 3 มีการเจริญเติบโตและการใช้ประโยชน์จากการอาหารสูงสุด โดยมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น อัตราการเจริญเติบโตจำเพาะต่อวัน และความยาวลำไส้ต่อความยาวตัว คิดเป็น 82.53 ± 1.30 กรัม 2.56 ± 0.05 (%ต่อวัน) และ 168.68 ± 18.38 (เซนติเมตรต่อตัว) ตามลำดับ และแตกต่าง จากปลาดุกน้ำ กัญชงที่ได้รับอาหารทดลองสูตรอื่น ๆ ($p < 0.05$) ค่าสีผิวของปลาดุกน้ำ กัญชงที่ได้รับอาหารทดลองจากสูตรที่ 3 ให้ค่า a* (สีแดง) สูงสุด คือ 2.98 ± 2.95 และไม่แตกต่างจากปลาดุกน้ำ กัญชงที่ได้รับอาหารทดลองสูตรอื่น ๆ ($p > 0.05$) ส่วนค่า b* (สีเหลือง) ของปลาดุกน้ำ กัญชงที่ได้รับอาหารทดลองสูตรที่ 1 ให้ค่าสูงสุดคือ 8.53 ± 2.97 และไม่แตกต่างจากปลาดุกน้ำ กัญชงที่ได้รับอาหารทดลองสูตรที่ 2 และ 3 ($p > 0.05$) สำหรับค่าสีเนื้อของปลาดุกน้ำ กัญชงที่ได้รับอาหารจากสูตรที่ 2 และ 3 ให้ค่า a* สูงสุดคือ 10.31 ± 2.78 และ 9.56 ± 2.73 ตามลำดับ และไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับผลของค่า b* โดยในปลาดุกน้ำ กัญชงที่ได้รับอาหารทดลองจากสูตรที่ 2 และ 3 มีค่าเท่ากับ 18.33 ± 3.00 และ 17.29 ± 2.34 ตามลำดับ และไม่มีความแตกต่างกัน ($p > 0.05$) ดังนั้นจากการศึกษานี้ อาหารสูตรที่ 2 ที่มีส่วนผสมของหอยแมลงภู่ จะช่วยให้ปลามีการเจริญเติบโต และมีสีผิว สีเนื้อ ดีกว่าปลาที่เลี้ยงด้วยอาหารที่มีส่วนผสม ของสินปูร์ไวน่า และเปลือกหุ้ง ซึ่งต้องนำไปเลี้ยงในเชิงธุรกิจ ก็จะเป็นการลดต้นทุน ประกอบกับหอยแมลงภู่มีราคาต่ำกว่าวัตถุดิบอื่น ๆ เช่น สาหร่าย สินปูร์ไวน่า

คำสำคัญ : สาหร่ายสินปูร์ไวน่า หอยแมลงภู่ เปลือกหุ้ง ปลาดุกน้ำ กัญชง

Abstract

The effect of spirulina, green mussel and shrimp shell as a supplemented diet on growth and color improvement were investigated in hybrid Clarias catfish (*Clarias macrocephalus x Clarias gariepinus*) with an average of 2-3 gm. The fish were divided into 4 treatments ; fed with a basal diet (control), basal diet + 10% spirulina, basal diet + 10% green mussel and basal diet + 10% shrimp shell. Each treatment has 4 replications. All treatment diets were adjust isonitrogenous and isocalorie approximately 33.02% and 386.84 Kcal/kg. diet, respectively. The fish were raised in aerated flow with 50 L freshwater and fed twice daily. The results showed that the weight gain, specific growth rate apparent, net energy retention and color improvement in skin and fish flesh as well as the intestinal length were higher ($p<0.05$) in fish fed on diet supplanting at the green mussel compared with those fed on the other diets including control. However, there were no difference ($p>0.05$) in weight gain, specific growth rate apparent, net energy retention and color improvement in skin and fish flesh among the control, diet supplanting with spirulina, diet supplemented with shrimp shell. Therefore ; green mussel had suitable as the supplemented ingredient in the especially, its economic advantage due to its lower cost than the other ingredient.

Keywords : Spirulina, Green mussel, Shrimp hull meal, Hybrid Clarias Catfish

บทนำ

ปลาดุกบึกอุย (*Clarias macrocephalus x Clarias gariepinus*) ปลาন้ำจืดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่ง เนื่องจากเป็นปลาที่สามารถเลี้ยงได้ง่าย มีความทนทานต่อโรคสูง และมีอัตราการเจริญเติบโตดี ด้วยเหตุผลที่ว่าปลาดุกบึกอุยมีเนื้อบริมาณมาก เมื่อเทียบกับน้ำหนักตัว แต่เนื้อของปลาดุกบึกอุยมีสีเขียวขาว ซึ่งไม่มีสีเหลืองเด่นชัด เมื่อนำปลาดุกอุย จึงไม่เป็นที่นิยมบริโภคกันมาก เมื่อเทียบกับปลาดุกอุย ซึ่งเป็นปลาพันธุ์พื้นเมือง การปรับปรุงคุณภาพของปลาดุกบึกอุย เช่น การปรับปรุงสีผิว โดยทำให้สีผิวของปลาดุกบึกอุยมีสีเหลืองคล้ายคลึงกับปลาดุกอุย ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ปลาดุกบึกอุย เป็นที่ต้องการของตลาด และส่งผลให้มีราคาสูงขึ้น ทำให้ผู้เลี้ยงมีกำไรมากขึ้น การปรับสีผิวของปลา นอกจากราชใช้วิธีการปรับปรุงสายพันธุ์ของปลาแล้ว การผสมสารที่ช่วยในการปรับ หรือเปลี่ยนแปลงสีผิว เช่น สารโรทินอยด์ (carotenoid) ผสมลงในอาหาร เพื่อใช้ในการเลี้ยงปลา ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่นิยม เช่นกัน ทั้งนี้ต้องไม่ส่งผลกระทบที่เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค จากการศึกษา พบว่า ได้มีการใช้สารโรทินอยด์ ใน การเร่งสีของปลาสวยงาม เช่น ปลาการ์พ ปลาทอง ปลาเทวดา ปลาอสการ และปลาเสือสุมatra นอกจากนี้ยังนำมาใช้ในการเลี้ยงปลาหัวไก เช่น ปลาดุกอุย ปลานิล ปลากระพงแดง และปลาเทราท์ เพื่อต้องการให้สีสันของเนื้อปลาเหล่านี้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มผู้บริโภคมากขึ้น จากการศึกษาผลของการโรทินอยด์ ที่อยู่ในรูปของแอสตร้าแซนทิน (astaxanthin) ปลากระพงแดง พบร่วม

ปลากระพงแดงที่ได้รับอาหารเม็ดเสริมด้วยแอกสตัวแซนทิน ที่ระดับ 150 และ 100 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม ทำให้บริเวณครีบ และลำตัวมีสีแดงเข้มที่สุด (พิชญา ชัยนาค, ไวยชน์ เครือเสน่ห์, และทวี จินดาภัยกุล, 2544, หน้า บทคัดย่อ) นอกจากนี้ วันเพลู มีนากาญจน์ และกาญจนา จรพันธ์พิพัฒน์, (2547, หน้า 107-115) รายงานว่า ปลาทองสายพันธุ์รันชู ที่ได้รับอาหารที่มีสาหร่ายสีปูรุ่นแล้ว ปริมาณ 12 และ 14 % มีความเข้มของสีมากที่สุด ในขณะที่ปลาทองที่ได้รับอาหารที่มีสาหร่ายสีปูรุ่นแล้ว เป็นส่วนผสมในปริมาณที่แตกต่างกันนี้ ไม่มีผลต่ออัตราการเจริญเติบโต อัตราการอดตาย และอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อ

สำหรับการโรทินอยด์ที่นิยมใช้กันมาก อยู่ในรูปของแอกสตัวแซนทิน ซึ่งเป็นสารที่มีราคาแพง และต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ดังนั้น หากได้มีการนำร่องวัตถุการโรทินอยด์จากแหล่งธรรมชาติ เช่น กลีบดอกดาวเรือง ขมิ้น ฟักทอง เปลือกกุ้ง หอยแมลงภู่และสาหร่ายสีปูรุ่นแล้ว มาผสมในอาหาร เพื่อทำให้ปลา มีสีเนื้อที่ดีและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค โดยเฉพาะถ้าได้มีการนำวัตถุดินที่เหลือใช้จากท้องถิ่น และมีราคาถูก เช่น เปลือกกุ้ง หัวกุ้ง ก็อาจจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งเพื่อลดต้นทุนการผลิต ซึ่งจากการที่ นพวรรณ จิมสังข์, นิฟารีชา เจ้าเดี๋ยว, พรพิมล พิมลรัตน์, และชุดมิ ตันติกิตติ (2549, หน้า 950-964) พบว่า เมื่อใช้หัวกุ้งป่นลงในอาหารปลา尼ล จะทำให้ปลา มีการเจริญเติบโต ประสิทธิภาพการใช้อาหาร และต้นทุนอาหารต่อการผลิตดี ดังนั้น ในการศึกษานี้ได้เลือกใช้วัตถุดินที่มีร่องวัตถุการโรทินอยด์ 3 ชนิด คือ สีปูรุ่นแล้ว หอยแมลงภู่ และเปลือกกุ้ง เพื่อศึกษาอัตราการเจริญเติบโต และการปรับสีผิวและสีเนื้อของปลาดุกนึกอยุ

วิธีการวิจัย

1. วางแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด (Completely Randomized Diesign, CRD) แต่ละชุดการทดลองมี 4 ช้า โดยแหล่งการโรทินอยด์ที่ใช้ในการปรับสีผิวและสีเนื้อปลาดุกนึกอยุ ได้แก่ สีปูรุ่นแล้ว หอยแมลงภู่และเปลือกกุ้ง โดยได้เตรียมอาหารทดลอง 4 สูตร ประกอบด้วยสูตรควบคุม (สูตรที่ 1) สีปูรุ่นแล้ว (สูตรที่ 2) หอยแมลงภู่ (สูตรที่ 3) และเปลือกกุ้ง (สูตรที่ 4) เป็นส่วนผสม โดยอาหารทดลองทั้ง 4 สูตรใช้ ปลาป่น และกาบถั่วเหลือง เป็นแหล่งโปรตีน น้ำมันปลา และน้ำมันถั่วเหลือง เพื่อเป็นแหล่งของกรดไขมันที่จำเป็น ใช้ เ/dr็กตرين เป็นแหล่งพลังงาน สีปูรุ่นแล้ว หอยแมลงภู่และเปลือกกุ้ง ที่รีเเมนท์ละ 10 % เป็นแหล่งของการโรทินอยด์ โดยทุกสูตรปรับร่วมค่าโภชนาะให้ใกล้เคียงกัน ซึ่งอาหารทดลองแต่ละสูตร มีโปรตีน 32-33 % พลังงานที่ย่อยได้ใกล้เคียงกัน คือ 2.8 กิโลแคลอรี/อาหาร 1 กรัม (คำนวณจากระดับพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ของโปรตีน ไขมัน และคาร์บไฮเดรต ซึ่งมีค่า 3.5, 8.1 และ 2.5 กิโลแคลอรี/กรัม) ตามลำดับ (NRC, 1983) นำอาหารทดลองแต่ละสูตรไปวิเคราะห์หาปริมาณ ความชื้น โปรตีน ไขมัน เถ้า และไข้อาหาร (AOAC, 1999) ค่าในโตรเจนฟรีออกเทรกท์ (Nitrogen Free Extract, NFE) และพลังงานในอาหาร เพื่อศึกษาองค์ประกอบโดยเฉพาะปริมาณโปรตีนและพลังงานในอาหาร

2. คัดเลือกปลาที่มีน้ำหนักเฉลี่ย 2.0 - 3.0 กรัม จำนวน 250 ตัว จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างปลาจำนวน 20 ตัว ลงในกระเบนพลาสติก ขนาด $40 \times 60 \times 30$ เซนติเมตร บรรจุน้ำ 30 ลิตร ติดตั้งอุปกรณ์ให้อาหารและเปลี่ยนถ่ายน้ำก่อนให้อาหารในตอนเช้าทุกวัน เพื่อให้คุณภาพน้ำเหมาะสมตลอดเวลาในการเลี้ยง ให้อาหารปลาทดลอง วันละ 2 ครั้ง เวลา 8.00 น. และ 16.00 น. ทุกวัน เป็นเวลา 10 สัปดาห์ โดยจะทำการตรวจสอบอัตราการอดและอัตราการเจริญเติบโต วัดค่าสีผิวและสีเนื้อปลา ด้วยเครื่องวัดสี (Chroma meter) ระบบ CIE L* a* b*

3. ก่อนและสิ้นสุดการทดลอง นำอาหารทดลอง และปลาทดลองในแต่ละสูตร วิเคราะห์ปริมาณความชื้น โปรตีน ไขมัน เถ้า เยื่อไย ค่าไนโตรเจนฟรีเอกสารที่ (NFE) และวิเคราะห์พลังงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการคำนวณบรรณีชี้วัดอาหารทดลองต่อการเจริญเติบโตของปลาดุกนึ่กอยุ (ตารางที่ 1 และ 2)

ตารางที่ 1 องค์ประกอบทางเคมีของอาหารทดลอง (% น้ำหนักแห้ง)

อาหารทดลอง	ความชื้น	โปรตีน	ไขมัน	เถ้า	เยื่อไย	NFE	พลังงาน (Kcal)
สูตรที่ 1	0.49	34.64	3.32	16.04	3.46	42.05	399.45
สูตรที่ 2	0.50	30.17	3.27	15.29	4.08	46.69	372.75
สูตรที่ 3	0.49	34.96	3.50	17.15	4.10	39.80	393.81
สูตรที่ 4	0.49	32.33	3.01	16.43	6.22	41.52	381.35

ตารางที่ 2 องค์ประกอบทางเคมีของปลาดุกนึ่กอยุก่อนและหลังการทดลอง (% น้ำหนักแห้ง)

ปลาดุกนึ่กอยุ	ความชื้น	โปรตีน	ไขมัน	เถ้า	เยื่อไย	NFE	พลังงาน (Kcal)
ก่อนทดลอง	2.16	6.63	23.41	14.35	0.40	53.05	476.14
ปลาดุกนึ่กอยุ สูตรที่ 1	5.63	59.87	25.83	5.16	0.29	3.22	575.58
ปลาดุกนึ่กอยุ สูตรที่ 2	2.81	62.68	26.08	5.64	0.41	2.38	610.40
ปลาดุกนึ่กอยุ สูตรที่ 3	4.32	61.42	24.76	5.12	0.57	3.81	596.68
ปลาดุกนึ่กอยุ สูตรที่ 4	3.13	60.82	24.55	5.75	0.75	5.00	596.16

หมายเหตุ : NFE (Nitrogen Free Extract) คือ คาร์โบไฮเดรตที่ย่อยง่ายหรือส่วนประกอบที่ไม่มีไนโตรเจน

4. ศึกษาอิทธิพลของอาหารทดลองแต่ละสูตรต่อปลา โดยพิจารณาจาก น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นเมื่อสิ้นสุดการทดลอง (Weight Gain, WG) อัตราการเจริญเติบโตจำเพาะต่อวัน (Specific Growth Rate, SGR) อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อ (Feed Conversion Ratio, FCR) ประสิทธิภาพของโปรตีนในอาหาร (Protein Efficiency Ratio, PER) โปรตีนที่เพิ่มขึ้นในตัวปลา (Apparent Net Protein Retention, ANPR) พลังงานที่เพิ่มขึ้นในตัวปลา (Apparent Net Energy Retention, ANER) อัตรา rotor (Survival rate) ความยาวลำไส้ น้ำหนักกระเพาะอาหาร ค่าสีผิวและสีเนื้อปลา

5. เปรียบเทียบข้อมูลที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างของอาหาร โดยวิธีวิเคราะห์ว่าเรียนซ์ (analysis of variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการตอบสนองโดยวิธี Duncan's new multiple range test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

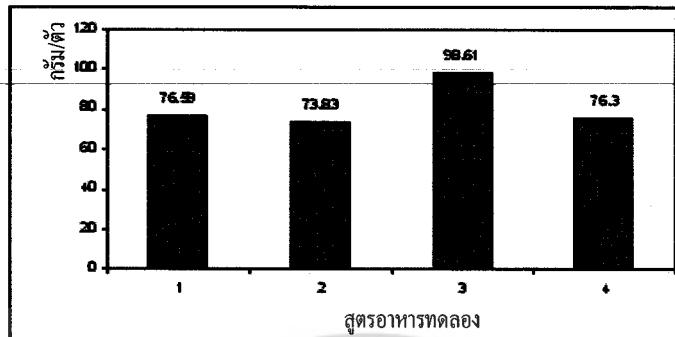
ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

เมื่อเลี้ยงปลาดุกบีกอยู่ด้วยอาหารทดลองที่แตกต่างกัน เป็นเวลา 10 สัปดาห์ พนว่า ปลาดุกบีกอยู่ที่ได้รับอาหารที่ผสมหอยแมลงภู่ (สูตรที่ 3) มีน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น อัตราการเจริญเติบโตจำเพาะต่อวัน พลังงานที่เพิ่มขึ้นในตัวปลา และความยาวลำไส้ สูงกว่าปลาที่ได้รับอาหารสูตรอื่นอย่างมีนัยสำคัญ ($P<0.05$) อย่างไรก็ตามอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อ ประสิทธิภาพของโปรตีนในอาหาร โปรตีนที่เพิ่มขึ้นในตัวปลา อัตราการ rotor และน้ำหนักกระเพาะอาหารของปลาที่ได้รับอาหารที่ใหม่ที่ต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P>0.05$) (ตารางที่ 3)

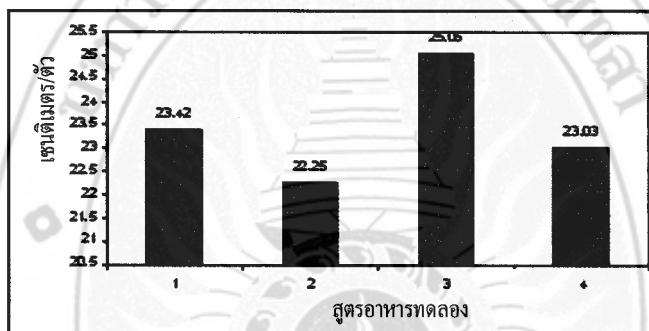
ตารางที่ 3 อิทธิพลของอาหารทดลองต่อปลาดุกบีกอยู่

ค่าที่วิเคราะห์	สูตรอาหารทดลอง			
	1	2	3	4
น้ำหนักที่เพิ่มขึ้น (กรัม)	60.24 ^a _± 13.64	56.66 ^a _± 12.50	82.53 ^b _± 1.30	65.31 ^a _± 2.22
อัตราการเจริญเติบโตจำเพาะต่อวัน (% ต่อวัน)	2.16 ^{ab} _± 0.21	2.04 ^a _± 0.23	2.56 ^b _± 0.05	2.47 ^{ab} _± 0.47
อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อ	1.47 ^a _± 0.16	1.56 ^a _± 0.24	1.33 ^a _± 0.06	1.45 ^a _± 0.04
ประสิทธิภาพของโปรตีนในอาหาร	1.98 ^a _± 0.21	2.15 ^a _± 0.32	2.14 ^a _± 0.10	2.13 ^a _± 0.07
โปรตีนที่เพิ่มขึ้นในตัวปลา (%)	8.74 ^a _± 1.11	9.06 ^a _± 0.73	8.49 ^a _± 0.34	8.13 ^a _± 0.34
พลังงานที่เพิ่มขึ้นในตัวปลา (%)	9.47 ^a _± 2.03	9.39 ^a _± 1.97	12.99 ^b _± 0.20	10.74 ^a _± 0.37
อัตรา rotor (%)	88.75 ^a _± 10.30	93.75 ^a _± 9.46	92.50 ^a _± 5.00	98.75 ^a _± 2.50
ความยาวลำไส้ (เซนติเมตรต่อตัว)	134.26 ^a _± 19.36	131.04 ^a _± 5.00	168.68 ^b _± 18.38	149.41 ^{ab} _± 23.31
หน.กระเพาะอาหาร (กรัมต่อตัว)	8.29 ^a _± 1.29	9.16 ^a _± 4.03	9.10 ^a _± 0.60	9.55 ^a _± 2.79

หมายเหตุ : ตัวอักษรที่แตกต่างกันตามแนวโน้ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$)

รูปที่ 1 น้ำหนักเฉลี่ยของปลาดุกบีกอุย ที่ได้รับอาหารทดลองสูตรต่าง ๆ

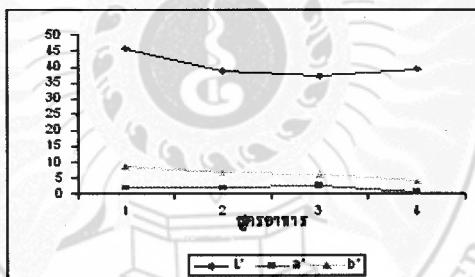
รูปที่ 2 ความยาวเฉลี่ย ของปลาดุกบีกอุย ที่ได้รับอาหารทดลองสูตรต่าง ๆ

ปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารทดลองสูตรต่างๆ มีผลทำให้ผิวมีความแตกต่างกัน โดยค่าความสว่าง (L^*) ของปลาที่ได้รับอาหารสูตรควบคุมสูงกว่าปลาที่ได้รับอาหารสูตรอื่นอย่างมีนัยสำคัญ ($P<0.05$) โดยที่ปลาดุกที่ได้รับอาหารที่ผสมสาหร่ายสไปรูลิน่า หอยแมลงภู่และเปลือกกุ้งมีความสว่างของสีผิวไม่แตกต่างกัน ($P>0.05$) สำหรับค่าสีแดง (a^*) ของผิวปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารทดลองสูตรต่างๆ ไม่แตกต่างกัน ($P>0.05$) โดยปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารผสมหอยแมลงภู่มีค่าสูงสุด ส่วนค่าสีเหลือง (b^*) ของผิวปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารสูตรควบคุม อาหารที่ผสมสาหร่ายสไปรูลิน่าและหอยแมลงภู่ ไม่แตกต่างกัน ($P>0.05$) แต่แตกต่างจากปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารทดลองที่ผสมเปลือกกุ้ง ($p>0.05$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าสีผิวและสีเนื้อของปลาดุกบีกอุย ที่ได้รับอาหารทดลองสูตรต่าง ๆ

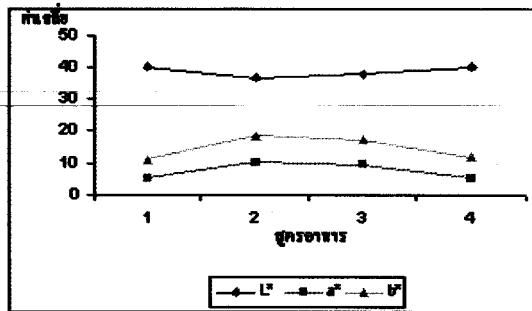
ค่าสีผิว			
สูตรอาหาร	L*	a*	b*
1	45.90 ^b ±6.86	1.98 ^a ±2.13	8.53 ^b ±2.97
2	38.77 ^a ±4.41	2.04 ^a ±2.03	6.29 ^{ab} ±2.00
3	37.02 ^a ±5.88	2.89 ^a ±2.95	6.12 ^{ab} ±2.85
4	39.33 ^a ±6.62	0.63 ^a ±0.96	4.00 ^a ±1.94
ค่าสีเนื้อ			
1	40.28 ^b ±4.24	5.03 ^a ±1.78	11.17 ^a ±2.89
2	36.51 ^a ±2.58	10.31 ^b ±2.78	18.33 ^b ±3.00
3	37.70 ^{ab} ±2.47	9.56 ^b ±2.73	17.29 ^b ±2.34
4	40.03 ^b ±2.87	5.21 ^a ±2.07	11.98 ^a ±1.91

หมายเหตุ : ตัวอักษรที่แตกต่างกันตามแนวตั้ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$)

รูปที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยของสีผิว ปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารทดลองสูตรต่าง ๆ

ค่าสีของเนื้อปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารทดลองแต่ละทริมเม้นท์มีความแตกต่างกัน พบว่า ความสว่างของสีเนื้อปลาที่ได้รับอาหารสูตรควบคุมและสูตรที่ผสมเปลือกกุ้งสูงกว่าปลาที่ได้รับอาหารที่ผสมสาหร่ายสไปรูลิน่าและหอยแมลงภู่ อายุนัยสำคัญ ($P<0.05$) สำหรับค่าสีแดงของเนื้อปลาดุกที่ได้รับอาหารที่ผสมสาหร่ายสไปรูลิน่าและหอยแมลงภู่ มีค่าสูงกว่าในเนื้อปลาที่ได้รับอาหารควบคุมและอาหารที่ผสมเปลือกกุ้งอย่างมีนัยสำคัญ ($P<0.05$) และผลการทดลองเป็นไปในทิศทางเดียวกับค่าสีเหลือง ในเนื้อปลาที่ได้รับอาหารควบคุมและอาหารที่ผสมสาหร่ายสไปรูลิน่าและหอยแมลงภู่ มีค่าสีเหลืองในเนื้อสูงกว่าปลาที่ได้รับอาหารควบคุมและอาหารที่ผสมเปลือกกุ้งอย่างมีนัยสำคัญ ($P<0.05$)

รูปที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยของสีเนื้อ ปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารทดลองทريทเม้นท์ต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาขนาดหัวนกที่เพิ่มขึ้น ในปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารทดลองที่มีส่วนผสมของหอยแมลงภู่ (สูตรที่ 3) มีค่าสูงกว่าปลาที่ได้รับอาหารสูตรอื่น ทั้งนี้เนื่องจากในเนื้อหอยแมลงภู่ ประกอบด้วยโปรตีน 18.3 % ไกโคลโคเจน 2 % ไขมัน 0.45 % เกลือแร่ และวิตามินต่างๆ อีกหลายชนิด ซึ่งนับว่านี้โภชนาการที่สูง จึงทำให้ปลาดุกบีกอุยสามารถใช้ประโยชน์จากอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการนำหอย แมลงภู่มาใช้เป็นส่วนผสมของอาหารเลี้ยงสัตว์โดยทั่วไป เช่น สัตว์ปีก และกุ้ง อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการทดลองที่ได้แตกต่างจากการรายงานของ กัลยา ยงพุกษา, (2529, หน้า บทคัดย่อ) ที่ทดลอง อนุบาลลูกปลากระพงขาว (*Latus. Calcarifer*) ความยาวเฉลี่ย 2.88 เซ็นติเมตร น้ำหนักเฉลี่ย 0.59 กรัม พบร่วมกับ ลูกปลาที่เลี้ยงด้วยเนื้อปลาสดผสมสไปรูลิน่า และเนื้อปลาสดผสมไข่น้ำมีอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าอาหารชนิดอื่น และปีะพงศ์ ไชติพันธุ์, (2527, หน้า 1-14) ทดลองเลี้ยงลูกปลากระพงขาว (*L. calcarifer*) ขนาด 2.5-3.0 เซ็นติเมตร พบร่วมกับอาหารเนื้อปลาสดที่ผสมด้วยสไปรูลิน่าผงที่ระดับ 15% และ 30% มีผลทำให้ปลาสามารถเจริญเติบโตได้ดีกว่าเดิม นอกจากนี้การใช้เนื้อปลาสด ผสมสาหร่ายยังทำให้ลูกปลาสามารถอดตายสูงกว่า และวิพัฒนา ดาวโรฤทธิ์, (2523, หน้า บทคัดย่อ) ทดลองใช้สไปรูลิน่าผง และ *Oscillatoria sp.* ผง เป็นส่วนประกอบของอาหารผสม สำหรับเลี้ยง ลูกปลาในอายุ 5 วัน ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า การใช้สไปรูลิน่าเป็นส่วนผสมของอาหารทำให้ลูกปลาในเจริญเติบโตดีที่สุด

อาหารทดลองสูตรที่ 3 มีผลทำให้ความยาวลำไส้ของปลาดุกบีกอุยมีอิทธิพลกับความยาวตัว ปลาสูงขึ้นมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารทดลองสูตรที่ 1 และ 2 ($p<0.05$) แต่ไม่แตกต่างจากปลาดุกบีกอุยที่ได้รับอาหารทดลองสูตรที่ 4 ($p>0.05$) แสดงให้เห็นว่าปลาดุกบีกอุยภายในตัวปลาที่ได้รับอาหารทดลองสูตรที่ 3 มีการพัฒนาระบบการย่อยจึงทำให้การดูดซึมอาหารไปใช้ประโยชน์มีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีน้ำหนัก อัตราการเจริญเติบโตจำเพาะต่อวัน พลังงานที่เพิ่มขึ้นในตัวปลา สูงสุด

ปลาดุกนึ่กอุยที่ได้รับอาหารทดลองสูตรที่ 2 และ 3 มีสีผิวและสีเนื้อที่ดีขึ้น ดังนั้นหากเลี้ยงปลาดุกนึ่กอุย เพื่อให้มีการเจริญเติบโต มีสีผิวและสีเนื้อ ที่ดี ก็สามารถใช้สาหร่ายสไปรูลิน่า และหอยแมลงภู่ เป็นส่วนผสมในอาหารได้ แต่เมื่อคราวที่จะใช้เปลือกกุ้งเป็นวัตถุดินอาหารเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว เพราะจะทำให้สีผิวและสีเนื้อ ของปลาดุกนึ่กอุยมีสีซีด ทั้งนี้เนื่องมาจากการรีบินอยด์ที่ทำให้เกิดสีเหลือง ส้มและแดงในผิวหนัง และเนื้อปลาไม่สามารถสังเคราะห์ซึ่มมาเองได้จำเป็นต้องได้รับจากอาหารเท่านั้น (Bauernfeind, 1981, 938 p.) ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของ Choubert (1979, p.135-143) ที่ใช้สาหร่ายสไปรูลิน่า 20% เลี้ยงปลาเรนโบว์แทร์ จะทำให้สีผิวและกล้ามเนื้อปลามีสีเข้มที่สุด และ จุณิพร พรมชุมทอง, (2527, หน้า บทคัดย่อ) ใช้สาหร่ายสไปรูลิน่า เพื่อเลี้ยงปลาแฟฟนซ์คาร์พ พบร่วมกับการใช้สาหร่ายสไปรูลิน่า ในระดับ 15% ทำให้ความเข้มของสีปลามากกว่าปลาที่ได้รับอาหารทดลองอื่น ๆ

สรุป

อาหารทดลองที่มีส่วนผสมของหอยแมลงภู่ มีผลทำให้ปลาดุกนึ่กอุยมีการเจริญเติบโตที่ดีกว่าปลาดุกนึ่กอุยที่ได้รับอาหารทดลองอื่น ๆ แต่ถ้าต้องการปรับสีผิวหรือสีเนื้อของปลาดุกนึ่กอุยให้มีสีดันดีขึ้น ควรให้อาหารปลาที่มีส่วนผสมของสาหร่ายสไปรูลิน่าหรือหอยแมลงภู่ ดังนั้นหากต้องการเลี้ยงปลาดุกนึ่กอุยในเชิงธุรกิจ จึงควรใช้อาหารที่มีส่วนผสมของหอยแมลงภู่ เนื่องจากเป็นอาหารที่มีความเหมาะสมในการเลี้ยงปลาดุกนึ่กอุยมากที่สุด ซึ่งจะช่วยในการส่งเสริมการเจริญเติบโต ปรับสีผิวและสีเนื้อของปลาดุกนึ่กอุยให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุนการผลิตอีกด้วย เนื่องจากหอยแมลงภูมีราคาต่ำกว่า หากเปรียบเทียบกับสาหร่ายสไปรูลิน่า

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา ยงพฤกษา. (2529). การอนุบาลลูกปลากระพงขาว *Lates calcarifer* (Bloch)
ด้วยอาหารผสม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, ชลบุรี.
นพวรรณ ฉัมสังข์ นิฟารีชา เจ้าเด็ก พรพิมล พิมลรัตน์ และชุติมา ตันติกิตติ. (2549).
ผลของหัวกุ้งป่นในอาหารต่อการเจริญเติบโต ประสิทธิภาพการใช้อาหารและสีของ
ปลา尼ลแಡงແປلغເພສ. ວ.ສົງລານຄວິນທ່ຽມ ລັບວິທະຍາສາຫະກະລະເຕກໂນໂລຢີ. 28 : 950-964.
นิยะพงศ์ โชคพันธุ์. (2527). การทดลองเลี้ยงลูกปลากระพงขาว *Lates calcarifer* (Bloch)
ด้วยเนื้อปลาบดผสมสาหร่ายสไปรูลิน่า พ. 1-14. ในรายงานประจำปี 2525-2526.
สถาบันวิจัยประมงคริริชา, ชลบุรี.
พิชญา ชัยนาค ไวยพจน์ เครื่อเสน่ห์ และทวี จินดาเมย์กุล. (2544). ผลของแօสຕ്ര້າແຊນທິນ
ต่อสีของปลากระพงແດງ (*Lutjanus argentimaculatus*, Forskal) ในบทคัดย่อ การสัมมนา
วิชาการประจำปี 2544. กรมประมง, กรุงเทพฯ.

- วิพัฒน์ ดาวโรฤทธิ์. (2523). การใช้ *Spirulina sp.* และ *Oscillatoria sp.* เป็นอาหารและส่วนประกอบของอาหารผสมสำหรับเลี้ยงสูกปลาใน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รุ่มพิร พรมชุมทอง. (2527). ผลของรังควัตถุค่าโรทีนอยด์ที่ได้จากแหล่งต่างๆ ต่อการเปลี่ยนสีของปลาแพนซ์คาร์พ, *Cyprinus carpio* Linn. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วันเพ็ญ มีนากัญจน์ และกาญจนा จิรพันธ์พิพัฒน์. (2547). การปรับปรุงคุณภาพปลารันช์โดยใช้รังควัตถุค่าโรทีนอยด์จากสไปรูลิน่า. ว.การประมง. 57 : 107-115.
- Association of Official Analytical Chemists. (1999). Official Methods of Analysis of the Association of Official Analytical Chemists. 16th edn . US. (Method 925.10)
- Bauernfein, J.C. (1981). Carotenoids. as Colrants and Colorants and Vitamin A Precursors. Academic Press, New York. 938 p.
- Choubert, G. (1979). Tentative utilization of spirulina algae as a source of carotenoid pigments for rainbow trout. Aquaculture 18 : 135-143.
- National Research Council. (1983). Nutrient requirements of warmwater fishes and shellfishes. National Academy Press, Washington. 114 p.